

BRFNIO LÄNGOR

Till: Stockholms stad, Stadsbyggnadskontoret
Ert dnr 2016-15112

Från: Brf. Nio Längor (Org.nr 769601-5226)

Box 3083, 161 03 BROMMA

Fastighetsägare till fastigheterna
Holbergsgatan 151-209 och 184-202,
Kiellandsplan 19-41 samt
Björnsonsgatan 39-49, 53-71, 131-149 och 153-163
i Bromma Blackeberg
www.niolangor.bostadsratterna.se

Datum: 2019-09-11

Synpunkter på förslag till detaljplan för del av Blackeberg 3:1 m.fl. områden vid Blackebervägen och Blackebergsbacken, i stadsdelarna Blackeberg och Södra Ängby (ert dnr 2016-15112)

Här kommer Brf Nio Längors synpunkter på detaljplaneförslaget.

SAMMANFATTANDE SYNUNKTER

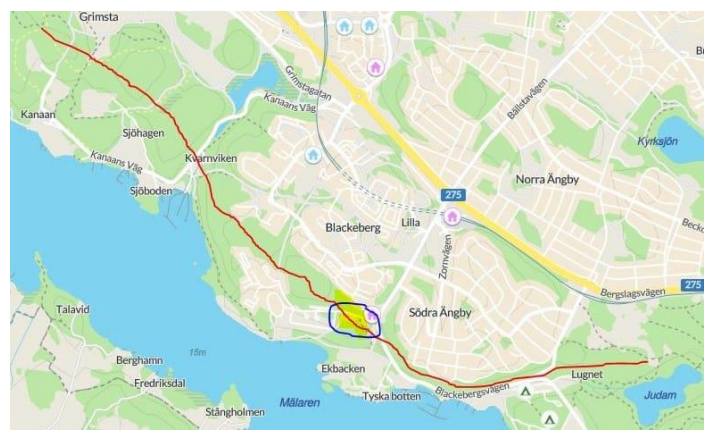
1. Brf Nio Längor har tidigare lämnat synpunkter på planförslaget i samband med att programmet för Blackebergsvägen var utställt för samråd 2013. Dessa synpunkter har inte närmare berörts i underlaget, så de kvarstår alltjämt och åberopas även nu, se bilaga
2. Planförslagets grönmarksintrång är för omfattande och tar för lite hänsyn till bevarandet och utvecklandet av grönområdena. Den gröna kilen genom Bromma/Blackeberg, (dvs del av Görvälnkilen) bör bevaras och stärkas för framtiden och inte kraftigt försvagas, vilket blir effekten om förslaget genomförs.
3. Bebyggelsen i område B vid Blackebergsbacken bör utgå helt bl.a. då planförslaget medför stora intrång i Stockholms mest skyddsvärda natur utan att större allmänna värden tillskapas.

4. Bebyggelsen i området i väster vid Blackebergsbacken, sex punkthus, är för storskalig och bör minskas rejält ifråga om volym och höjd.
5. Om det ändå skulle bedömas lämpligt med bebyggelse i gröna kilen i område B, bör – av skäl som framgår nedan - lågskalig bebyggelse i form av villor eller radhus komma ifråga.
6. Det finns flera brister i underlaget till detaljplaneförslaget. Det gäller bl.a. följande:
 - a. Konsekvenserna för miljön innehåller ingenting om den gröna kilen eller djurlivet. Det som finns är en naturvärdesinventering, en konnektivitsanalys, en trädinventering och ett dokument som innehåller trädbesiktningar. Alla dokument är skrivna utifrån planområdets perspektiv eller enbart utifrån växternas spridningsvägar. Det finns emellertid ingenting i underlaget som beskriver djurlivets rörlighet eller hur planområdet hänger samman med de kringliggande grönområdena.
 - b. Detaljplaneförslaget kan bedömas medföra betydande miljöpåverkan och en miljöbedömning av förslagen bör därmed göras.
 - c. Konsekvenserna av förslagen för brf Nio Längor saknas i princip helt.
 - Om de två föreslagna 5-våningshusen byggs i område B, kommer detta (förutom miljöpåverkan enligt ovan) att få kraftig och oacceptabel negativ effekt på de 10 radhus i brf Nio längor som ligger närmast (Holbergsgatan 191-209). Det gäller bl.a. buller, skugg- och insynseffekter.
 - I underlaget finns endast uppgifter och skisser om de föreslagna husens utbredning och placering relaterat till de befintliga höga flerbostadshusen från 2000-talet i söder och inget om radhusen precis norr om föreslagen bebyggelse i område B.
 - I underlaget saknas skuggstudier mm för radhusen Holbergsgatan 184-202 såvitt avser föreslagen bebyggelse i område B och i området västerut på Blackebergsbacken.
 - d. Konsekvensanalys av förslaget såvitt avser Blackebergsbackens troliga breddning om förslagen genomförs saknas helt.

GRÖNMARKSINTRÅNG – bevara den gröna kilen genom Bromma!

Den gröna kilen genom Bromma

När man tittar på en karta blir det mycket tydligt att det går en grön kil genom Bromma mellan skogarna i Grimsta och Judarn (*en del av Görvälnkilen*). Det syns tydligt hur smal den är och att det krävs väldigt lite för att den ska upplösas i flera delar och därmed försvinna. Bl.a.

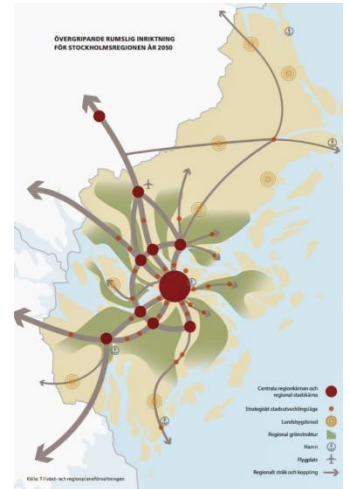

remissinstanserna *Bromma Stadsdels-nämnd, Miljö- och hälsoskyddsnämnden och Skönhetsrådet* har förstått detta och avråder därför från exploatering av de mest känsliga områdena.

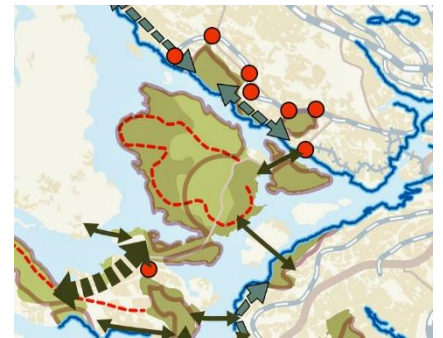
Vad är en grön kil?

De så kallade gröna kilarna ligger på 3-5 mils avstånd från regioncentrum och är oskattbara för människors välbefinnande. Kilarna är också mycket viktiga för den biologiska mångfalden och har stora kulturhistoriska värden.

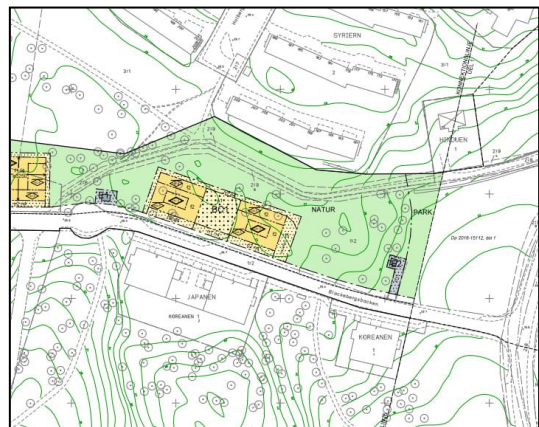
Stockholm Stads översiktsplan har en lång tidshorizont och ska tydliggöra hur stadens fysiska utveckling bidrar till att uppnå visionen om ett Stockholm för alla. En översiktsplan är inte juridiskt bindande, men har genom sin vägledande funktion en central roll för stadens utveckling. På sidan 89 under stycket "En grön och vattennära stad" finns ett citat som är värt att lyfta fram: "En livskraftig grön infrastruktur och blåstruktur med rik biologisk mångfald ska upprätthållas och stärkas. Funktioner med regional betydelse för den biologiska mångfalden ska särskilt beaktas".

Det är tydligt utmärkt i RUFSS att sträckan mellan Grimsta och Judarn är klassad som ett svagt samband i de gröna kilarna, vilket innebär att de innehåller smala partier som fungerar som flaskhalsar i det kilformade grönstruktursystemet. De ligger ofta nära expanderande områden och riskerar att byggas igen eller brytas. Dessa områden måste tas omhand på ett genomtänkt sätt för att centrala värden och funktioner ska kunna upprätthållas i hela kilarna. Värdet och funktioner i svaga samband bör inte beskrivas, planeras för eller åtgärdas som enskilda områden, utan som delar i ett större system

Husens placering i den gröna kilen

Flera av de planerade byggnaderna i programmet kommer att begränsa den gröna kilen, men den mest kritiska passagen är den mellan Blackebergsbacken och radhusen på Holbergsgatan. Redan fastigheterna som byggdes på 2000-talet försvagade kilen och den nuvarande planen kommer att stänga passagen nästan

helt (*Det blir 7 meter kvar mellan husen och den asfalterade gång- och cykelbanan*). Byggnaderna har alltså placerats där den gröna kilen är som allra smalast!

Sedan husen byggdes längs Blackebergsbacken på 2000-talet har även nya hus byggts på Johan Tillanders väg i Ångby Park. Där fanns det tidigare en viss möjlighet för djurlivet att följa grönområdet längs Mälaren, men numera finns det bara några få meter skog kvar mellan stupet ner mot vattnet och de nybyggda husen. Detta är ytterligare en erfarenhet som betonar vikten av att analysera flöden ur ett större perspektiv.

Brister i handlingarna om den gröna kilen

De handlingar som har tagits fram inom programmet och som beskriver konsekvenserna för miljön innehåller ingenting om den gröna kilen eller djurlivet. Det som finns är en naturvärdesinventering, en konnektivitsanalys, en trädinventering och ett dokument som innehåller trädbesiktningar. Alla dokument är skrivna lokalt ur planområdets perspektiv eller enbart utifrån växternas spridningsvägar. Det finns ingenting som beskriver djurlivets rörlighet eller hur planområdet hänger samman med de kringliggande grönområdena. När det ställdes frågor om detta på samrådsmötet den 28 augusti svarade landskapsarkitekten att hen hade begränsade kunskaper om närområdet och att varken den gröna kilen eller djurlivet hade beaktats under planeringen.

Sammanfattning

Den gröna kilen genom Bromma har varit utsatt för hårt tryck flera gånger. Först i slutet av 90-talet (då under namnet Sherwoodskogen) och sen under 2000-talet när husen längs Blackebergsbacken och Ångby Park byggdes. Om de nuvarande planerna går igenom minskar kilen till några få meters bredd och försvinner i praktiken helt och hållet. Rekommendationen är därför att lyssna på bl.a. remissinstanserna *Bromma Stadsdelsnämnd, Miljö- och hälsoskyddsnämnden och Skönhetsrådet* och skydda den gröna kilen inför framtiden.

ANGÅENDE FÖRSLAGET TILL BEBYGGELSE I OMRÅDE B

Vår uppfattning är således att bebyggelsen i område B vid Blackebergsbacken bör utgå helt bl.a. då planförslaget medför stora intrång i Stockholms mest skyddsvärda natur utan att större allmänna värden tillskapas.

Om det ändå skulle bedömas lämpligt att bygga i detta område, bör i första hand villor eller radhus komma ifråga. Detta skulle harmoniera bättre med omgivande miljön samtidigt som den sk barriären mellan Södra Ångby och Blackeberg skulle tunnas ut. Sådan lågskalig bebyggelse skulle även bidra till att de befintliga, grönmärkta radhusen från 1950-talet lyftes fram i stället för att gömmas och skuggas bakom nya höga punkthus.

Några reflektioner med anledning av förslaget att kunna bygga femvåningshus i område B:

- Höjden på de planerade husen i område B, fem våningar ("4+1 våningar") bryter avsevärt och oproportionerligt mot befintlig radhusbebyggelse och skapar flera negativa effekter som bara delvis tas upp i underlaget. Konsekvenserna av förslaget för brf Nio Längor saknas således i princip helt. Om de två föreslagna 5-våningshusen byggs i område B, kommer detta (förutom miljöpåverkan enligt ovan) att få kraftig och oacceptabel negativ effekt på de 10 radhus i brf Nio Längor som ligger närmast (Holbergsgatan 191-209) men risk finns även flera av att radhusen på Holbergsgatan 184-202 berörs. Det gäller bl.a. buller, skugg- och insynseffekter. Det noteras särskilt att det i underlaget endast beskrivs hur de föreslagna husens utbredning och placering är relaterade till de befintliga höga flerbostadshusen från 2000-talet i söder och inget om radhusen precis norr om de föreslagna femvåningshusen.
- Det sägs i underlaget att höjden om fem våningar knyter an till de befintliga flerbostadshusen som är på sex våningar med en sjunde indragen. Mot norr, intill ett allmänt stråk som angränsas av radhus i två våningar, föreslås fyra våningar med en femte indragen där en stor terrass föreslås. Planbeskrivningen argumenterar alltså för att det är rimligt att den nya bebyggelsen är tre våningar högre än den befintliga radhusbebyggelsen. I samma förslag ägnas dock betydligt större utrymme åt att argumentera för vikten av att den nya planerade bebyggelsen längre västerut på Blackebergsbacken ska vara på samma höjd som existerande bebyggelse. Det förefaller märkligt och inte särskilt övertygande att inte samma argument appliceras på planerad bebyggelse i de olika områdena i samma planbeskrivning.
- I område B är det exakt 15 meter mellan de två föreslagna huskropparna (enligt presentationen på samrådsmötet 28/8, 2019), och huskropparna kommer väldigt nära Bostadsrättsföreningen Nio Längor tomtgräns (kanske bara ca 10 m). Den högsta våningen är planerad att husera en takterrass. Takterrassens vridning norrut medför att det kommer bli fri sikt rakt in i radhusen med tillhörande små trädgårdar. Aktiviteterna på takterrasserna kan också tänkas medföra kraftiga störningar för radhusen då husens invånare förväntas använda takterrasserna som sina "trädgårdar".
- Även skuggeffekterna för närmaste 10-15 radhus måste beaktas i betydligt större utsträckning. Boverket har i *Rätt tätt* (2016, s.30) uttalat att: "Stadsplaneringen måste också ta hänsyn till tillgången på dagsljus under hela året. Förhållandena under vinterhalvåret gör att höga hus och smala gator inte är en bra kombination." Det är alltså viktigt, enligt Boverket, att ta hänsyn till ljusförhållanden under *hela året*, inte enbart på redan ljusa dagar vilket är fallet i den solstudie som presenteras i förslaget där man enbart genomfört simulationer för två tidpunkter på året: midsommar och vårdagjämning. Varför har ingen simulering gjorts av skuggeffekterna på närmaste radhuset under årets mörkare månader? Om den tilltänkta bebyggelsen skuggar närmaste radhus på vårdagjämningen så kommer radhuset med all säkerhet att befinna sig i total skugga under hela vinterhalvåret, med negativa följdverkningar för de boendes välmående och hälsa. Även i detta fall anser vi att underlaget till beslut om planerad bebyggelse längs Blackebergsbacken är undermåligt då det inte presenterats någon fullständig konsekvensanalys för de sakägare som bor närmast den tilltänkta bebyggelsen.
- Utöver insyns- och skuggeffekter som väcks genom planerna på dessa två flerfamiljshus, ställer vi oss tveksamma till hur den nya arkitekturen är tänkt att vara anpassad efter befintlig arkitektur. Radhusen från 50-talet har enligt

Stadsmuseet kulturhistoriska ett särskilt kulturhistoriskt värde (<http://stadsmuseet.stockholm.se/om-hus2/klassificering-och-k-markning/stadsmuseets-kulturhistoriska-klassificering>). Utifrån detta erkända värde som kulturarv vore det ytterst negativt att förvanska den kringliggande miljön genom att bygga punkthus/höghus tätt inpå. Betänk skillnaden mellan ett tvåvånings-funkisradhus från 1950-talet 15 meter bredvid ett 5-våningshus som bryter mot alla de principer som har varit vägledande för arkitekturen och estetiken som är så typisk för funkisradhusen. Trots det har det enbart byggts punkthus/höghus i Blackeberg de senaste 20 åren (förutom en enda husdel i korsningen Holbergsgatan/Björnsonsgatan). Den blandande bebyggelsen som dominerats av låghus, förvandlas mot en höghusmiljö med alla nackdelar som detta innebär för en socialt fungerande stadsdel. En stor del av Björnsonsgatan har förvandlats till ett rent höghusstråk, vilket rimmar mycket illa med den arkitektur och stadsbild präglar Blackeberg. Mellan Björnsonsgatan 15 och 62 ligger 12 höghus i följd (två av dem är under byggnation just nu), varav 8 är byggda under de senaste 10 åren.

ÖVRIGA SYNPUNKTER

Både Blackeberg och Södra Ängby är av Stockholms stadsmuseum klassade som kulturhistoriskt värdefulla områden. Ett genomförande av föreslagen detaljplan skulle innebära stora skador på kulturhistoriska, biologiska och rekreationsvärden.

Förslaget till bebyggelse i området längre västerut vid Blackebergsbacken är för storskalig och bör minskas rejält ifråga om volym och höjd för att bättre anpassas till rådande bebyggelse i Blackeberg, inte minst den nya bebyggelsen i "Ängby Park".

Ifråga om trafik- och parkeringsfrågor samt Blackebergsbackens breddning hänvisas till vad som framförts redan 2013, se bilaga, punkterna 3-4.

BRF NIO LÄNGOR
Styrelsen

Astrid Eklund
Ordförande

Henryk Åkesson
Ledamot

Magnus Berg Labor
Suppleant